

## Bor De egentlig i Hasseris?

Et tilhørsforhold til et sted spiller en vigtig rolle for mange, til et arbejdssted, en fødeby, et land, men det er ikke altid så let at afgrænse. Det gælder især for Hasseris.

-----

Hasseris er geografisk og administrativt set et område vest for Aalborg. Det svarede oprindeligt til Budolfi Kirkes Landsogn. Vi ved ikke, hvornår sognet opstod, med dets grænser synes at have ligger temmelig fast i siden 1100-årene. Budolfi Kirkes Sogn bestod af et bysogn, som var ganske lille, og det store landsogn med landsbyen Hasseris. Østerå udgjorde østgrænsen, og sogneområdet fremgår af kortet.

Det meste af sognet bestod af jorde under landsbyen, men formentlig hørte mindre område til Aalborg, og allerede i middelalderen overgik dele af det til Aalborg Slot (Vestre Ladegård). Der fandtes imidlertid ingen egentlige bymarker omkring Aalborg (Aalborgs Historie 3., 60, Jensen 1994, ), og det gav anledning til en del bøvl, da byen i slutningen af 1800-årene begyndte at vokse og Aalborg Kommune måtte opkøbe jord og gøre krav på de omgivende nabokommuner.

I Budolfi Landsogn fandtes oprindeligt kun landsbyen Hasseris og ganske lidt spredt bebyggelse, herunder Vester Ladegaard i Aalborgs vestlige udkant (ved Reberbangade). Landsbyen brændte i 1780 og efterfølgende flyttede den ene af ejerne, Ivar Rosenkrantz-Levetzau til Store Restrup, sine gårde ud i Ny Hasseris eller Sofiendal og fik sine jorder udskiftet. Sofiendals ejerlaug udgjorde den sydlige del af sognets jorder, dvs. syd for Skelagervej/Skolevasen. Ved udstykningen blev der udlagt en række grunde langs Husgaden - nu Bygaden - til husmandsteder og til den nye skole, Bygaden 70, samt den lille gård Vester Skalborg (Jensen 2000, 70ff., 161ff. Værnfelt 1955).

Borgere, som nu bor i dette område, er derfor i historisk forstand Sofiendalsborgere, men da udflytterne kom fra landsbyen Hasseris, og uden egen vilje var blevet udflyttet, så var de vel stadig Hasserisbønder og -husmænd, i det mindste indtil de påtog sig den nye identitet.

I 1841 blev det bestemt, at på landet skulle beboernes kommunale anliggender bestyres af et sogneforstanderskab. Dermed blev Budolfi Landsogn til en sognekommune, Budolfi Landsogns Kommune, eller Hasseris Kommune, som den ret hurtigt blev kaldt (fra 1860), officielt dog først fra 1929. Inden for dette område fandtes flere ejerlaug, landsbyerne Hasseris og Sofiendal udgjorde hver deres, og i sognets nordøstlige del, fandtes områder, der blev betegnet som Aalborg købstads markjorder (se kort 1859). Disse arealer var opkøbt af

forskellige Aalborgborgere i 1800-årene, bl.a. den hovedlod af Vester Ladegård, der blev solgt i parceller i 1811 og siden kom til at danne rammen om Hasseris Villaby.

Villabyen begyndte at opstå fra 1885. Det var velstående borgere med erhverv og arbejde i Aalborg, som byggede villaer i den kommune, de selv kom til at dominere rent politisk.

Hasseris Sognekommune omfattede med andre ord tre forskellige ejerlaug og havde en indestængt Aalborg Kommune som nabo. Fra slutningen af 1800-årene forsøgte Aalborg Kommune på bedste vis at gøre indhug i sine nabokommuner for at kunne tilbyde den voksende bybefolkning og industrierne service og byggegrunde. Politiske argumenter skortede det ikke på. I 1930'erne var den stående anklage fra Aalborg (socialdemokratisk) mod Hasseris (konservativ), at den var et skattely.

I Aalborg Kommune følte man på denne tid, at deres forpligtelser ikke blev modsvaret af rimelige vækstbetingelser. Byen var ved at nå de fysiske grænser for vækst og blev hæmmet af skævhederne i byrdefordeling og skattegrundlag og af samarbejdsproblemer med nabokommunerne. Kritikken kan ikke afvises, Aalborg Kommune måtte stå for udgifter til infrastruktur, havn, mv., som omegnskommunerne nød godt af uden at betale. Til gengæld mente man i bl.a. Hasseris, at Aalborg Kommune fik væsentlige indtægter gennem en erhvervsskat og Hasserisborgernes forbrug i byen (Topholm 1909, 233f.)

I Hasseris Kommune følte man, at Hasseris var en selvstændig bymæssig enhed, og kravene om indlemmelse i Aalborg blev på det bestemteste afvist. "Vi ser meget nødtigt vores smukke villakvarter forvandlet til en købstadsudmark", udtalte konsul og sognerådsformand P.E. Rützebeck (Topholm 1990, 234). I 1930'erne for længst var opstået en egen Hasseris-identitet blandt de overvejende velstående indbyggere i villabyen.

Mellem 1912 og 1950 var det især Hasseris Villaby, Kærby og Skalborg, som ekspanderede. Aalborg Kommune havde ved opkøb af jorder i 1890 inddraget det meste af Vesterkæret i kommunen, i slutningen af 1. verdenskrig opkøbte den Klostermarken og udlagde den til velhaverbebyggelse, og man gjorde yderligere opkøb i Hasseris Kommune bl.a. gårdene Scheelsminde og Vester Mariendal 1929. Efter svære forhandlinger afgav Hasseris Kommune disse områder til Aalborg i 1950 (Topholm 1990, 219, 235ff.), mens Kærby forblev ved Hasseris Kommune. Det gav en temmelig underlig kommunegrænse.

På den tid begyndte der at opstå ny bebyggelse på Hasseris' markjorder. Enkelte enklaver var opstået, Vandværksbyen og omkring cementfabrikken Norden, men nu begyndte det at gå stærkt med udstykningerne. Holbergkvarteret opstod og blev bebygget 1960-1964

(Topholm og Vagnby 2009) og bebyggelsen bredte sig. I 1950 havde kommunen 8077 indbyggere, i 1960 10.638, i 1970 14.269 fordelt over alle bebyggelsesenkaver (Topholm 1990, 242). I dag bor der formentlig over 25.000 på det område, Hasseris Kommune omfattede efter 1950.

Men derfra til at tale om en fælles Hasserisidentitet? Måske spillede det ikke den store rolle for indbyggerne. Man boede og bosatte sig i villakvarteret eller i de nye udstykninger, på Nørholm, i Skalborg, eller i Kærby, børn voksede op og fik deres barndomserindringer i den sammenhæng, de befandt sig i (Jensen red. 2003), og med den stærke tilvækst af indbyggere er det klart, at langt de fleste i Hasseris Kommune var tilflyttere. De kom et andet sted fra. Det adskiller sig ikke fra forholdene i mange andre af de større byers omegnskvarterer, og tænk på, hvad der er sket af tilflytning i verdens store byer.

Så spørgsmålet, om De egentlig bor i Hasseris, er temmelig vanskeligt at besvare blot nogenlunde præcist, fordi det er et foranderligt sted. Beboere i landsbyen Hasseris kan med rette sige, at de bor i det, som tidligere var en landsby (som før 1100-årene lå på Sorthøj) og gav navn til en senere sognekommune. Beboere i villabyen kan med rette kalde sig Hasserisborgere, men nu indlemmet i Aalborg Kommune og i øvrigt lige som alle andre er indbyggere i en globaliseret verden. Eksisterer der i det hele taget en identitet og et sammenhold, der i bred forstand retfærdiggør betegnelsen - indbygger i Hasseris?

Det mener vi i Hasserisstuerne, men der må arbejdes for at styrke sammenholdet bl.a. gennem lokalhistorisk arbejde, fordi det er med til at skabe og fastholde en stedlig identitet i en foranderlig verden.

## Litteratur

Topholm, Jens 1990: Aalborgs Historie 5. Aalborg Kommune.

Jensen, Jørgen Elsøe 2003: Hasseris - fra landsby til forstad. Hasserisstuerne.

Jensen, Jørgen Elsøe red. 2003: Barnsomserindringer fra Hasseris. Hasserisstuerne

Vagnby, Bo og Topholm, Jens 2009: Holbergkvarteret i Hasseris. Hasserisstuerne.

Værnfelt, Kr. 1955: De tre Hasseriser. Ålborg.